

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมหาราชนคร-เชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน กับความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และเปรียบเทียบความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ที่ปฏิบัติงานในสังกัดงานการพยาบาลที่แตกต่างกัน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2542

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพ ในสังกัดฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ที่ปฏิบัติงานใน 9 งานการพยาบาล คือ งานการพยาบาลผู้ป่วย พิเศษ งานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชศาสตร์ งานการพยาบาลผู้ป่วยอายุรศาสตร์ งานการพยาบาลผู้ป่วยสูติ-นรีเวชวิทยา งานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดและพักฟื้น งานการพยาบาลผู้ป่วย ศัลยศาสตร์ งานการพยาบาลผู้ป่วยออร์โทปิดิกส์ งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและฉุกเฉิน งานการพยาบาลผู้ป่วยทั่วไป จิตเวชและจิตเวช นาสิก ลารังษีวิทยา โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีสี่กลุ่มคือ หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 17 คน หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 67 คน พยาบาลประจำการที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 28 คน และพยาบาลประจำการที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 953 คน รวมจำนวนประชากรทั้งหมดจำนวน 1065 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโททั้งหมด ประกอบด้วยหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 17 คน พยาบาลประจำการ จำนวน 28 คน และเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการจาก 9 งานการพยาบาลจำนวน 52 คน และ 277 ตามลำดับ การเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้มาด้วยวิธีการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของต่าย เที่ยงจี (ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา, 2537) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หลังจากนั้นกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก 9 งานการพยาบาล ตามสัดส่วนประชากรและทำการสุ่มตัวอย่างขั้นสุดท้ายโดยการจับสลากตัวอย่างแบบไม่คืนที่ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งสองกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามงานการพยาบาล

งานการพยาบาล	พยาบาลประจำการ		หัวหน้าหอผู้ป่วย	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
พิเศษ	80	23	5	4
กุมารเวชศาสตร์	110	32	7	5
สูติ-นรีเวชวิทยา	141	41	9	7
อายุรศาสตร์	98	29	11	9
ผ่าตัด-พักฟื้น	106	32	7	5
ศัลยศาสตร์	156	45	8	6
ออริโทปิดิกส์	80	23	4	3
ผู้ป่วยนอก-ฉุกเฉิน	105	30	10	8
ทั่วไป จิตเวชและจิตเวช นาสึก ลารังวิทยา	77	22	6	5
รวม	953	277	67	52

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา งานการพยาบาลที่สังกัด ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานการพยาบาลทั้งหมด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นในการปฏิบัติงานประจำวัน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของโควี (Covey, 1989) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ตนเองของแต่ละบุคคลทั้งในด้านกระบวนการคิดและการกระทำที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานประจำวัน โดยการคิดการกระทำเหล่านั้นเป็นการที่บุคคลมีอิสระในการหาทางเลือกของตนเองเป็นผู้มีความรับผิดชอบในชีวิตตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกได้อย่างอิสระโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นจากสังคมหรือสิ่งแวดล้อม โดยแสดงออกในการเป็นผู้ริเริ่ม การเป็นผู้กระทำที่เน้นที่ขอบเขตที่ตนเองสามารถทำได้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด ประกอบด้วยข้อความจำนวน 60 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมายในทางบวก จำนวน 45 ข้อ ข้อความที่มีความหมายในทางลบจำนวน 15 ข้อ มีคำตอบให้เลือกตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดการคิดคะแนนดังต่อไปนี้

ข้อความที่มีความหมายในทางบวก		ข้อความที่มีความหมายในทางลบ	
ระดับการเกิดขึ้น	คะแนน	ระดับการเกิดขึ้น	คะแนน
บ่อยที่สุด	5	บ่อยที่สุด	1
บ่อย	4	บ่อย	2
เป็นครั้งคราว	3	เป็นครั้งคราว	3
น้อย	2	น้อย	4
น้อยที่สุดหรือไม่เกิดขึ้นเลย	1	น้อยที่สุดหรือไม่เกิดขึ้นเลย	5

การคิดคะแนนคิดจากคะแนนรวมจากแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งจะมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 60-300 คะแนน แบ่งระดับคะแนนดังนี้

60.00 - 108.00	หมายถึง	ความเป็นผู้คิดก้าวหน้าอยู่ในระดับต่ำมาก
108.01 - 156.00	หมายถึง	ความเป็นผู้คิดก้าวหน้าอยู่ในระดับต่ำ
156.01 - 204.00	หมายถึง	ความเป็นผู้คิดก้าวหน้าอยู่ในระดับปานกลาง
204.01 - 252.00	หมายถึง	ความเป็นผู้คิดก้าวหน้าอยู่ในระดับสูง
252.01 - 300.00	หมายถึง	ความเป็นผู้คิดก้าวหน้าอยู่ในระดับสูงมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ (content validity) แบบสอบถามทั้งสองส่วนได้รับการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน ซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษา 2 ท่าน อาจารย์สอนวิชาการบริหารการพยาบาล 1 ท่าน อาจารย์สอนวิชาวิจัยทางการพยาบาล 1 ท่าน และอาจารย์สอนวิชาจิตวิทยาองค์การ 2 ท่าน ทำการตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นประกอบด้วยข้อคำถามในส่วนของ 2 จำนวนทั้งหมด 80 ข้อ ดังนั้นความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ได้ค่าเท่ากับ 0.72 แต่เนื่องจากค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยเฉพาะเครื่องมือที่สร้างขึ้นเป็นครั้งแรก ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 (Davis & Grant, 1997) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่านไม่เห็นด้วยตรงกันออก จำนวนทั้งสิ้น 16 ข้อคำถาม จึงเหลือข้อคำถามเป็นจำนวน 64 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ได้ค่าเท่ากับ 0.80 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือและนำไปใช้จริง

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการความตรงตามเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย หัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 15 คน และพยาบาลประจำการจำนวน 15 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนั้นนำคะแนนแบบสอบถามในส่วนที่ 2 มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) (ยูวดี ภาชาและคณะ, 2537) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.89 แต่เนื่องจากมีข้อคำถามบางข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามหลายคนแสดงความคิดเห็นว่า ข้อคำถามวกวน ไม่ชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจยาก ทำให้สับสนในการตอบคำถาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดข้อคำถามเหล่านั้นออก โดยใช้วิธี

การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ (item-test correlation) โดยถือว่าคะแนนรวมทั้งฉบับเป็นคะแนนที่แทนโครงสร้างรวมๆ ของคุณลักษณะที่ต้องการวัด ดังนั้นจึงตัดข้อความที่มีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนต่ำออกเนื่องจากค่าสหสัมพันธ์ที่ต่ำแสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดในสิ่งที่เป็นโครงสร้างของคุณลักษณะนั้นๆ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531) ช่วยในการพิจารณาตัดข้อคำถามออกเป็นจำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ ทำให้มีข้อคำถามในส่วนที่ 2 ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจำนวนทั้งหมด 60 ข้อ และคำนวณค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามทั้ง 60 ข้อนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. หลังจากที่ได้รับอนุญาตจากคณบดีคณะแพทยศาสตร์แล้ว ผู้วิจัยเข้าพบตัวแทนของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการสำรวจรายชื่อและจำนวนของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการทั้งหมดที่ปฏิบัติงานในสังกัด 9 งานการพยาบาล รวมทั้งขอบัญชีรายชื่อพยาบาลวิชาชีพที่จบการศึกษาระดับปริญญาโททั้งหมด เพื่อทำการแยกกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทออกจากประชากรทั้งหมด
3. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโททั้งหมด ประกอบด้วยหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 17 คน พยาบาลประจำการจำนวน 28 คน และสุ่มรายชื่อพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีตามขั้นตอนที่ได้กล่าวแล้ว จนได้จำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วย 52 คน และพยาบาลประจำการจำนวน 277 คน
4. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากหัวหน้างานการพยาบาลทั้งเก้าท่านให้ช่วยตรวจสอบรายชื่อกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่ม และขอให้ช่วยแจกแบบสอบถามรวมทั้งช่วยรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน โดยผู้วิจัยได้กำหนดวันที่ในการขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายหลังจากแบบสอบถาม 2 สัปดาห์
5. เมื่อครบกำหนดวันรับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนจากหัวหน้างานการพยาบาลทั้งเก้าท่าน สำหรับแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนไม่ครบจำนวนนั้นหัวหน้างานการพยาบาลบางท่านจะเป็นฝ่ายติดตามขอรับคืนแล้วนัดหมายให้ผู้วิจัยไปรับจนได้ครบตาม

จำนวนที่แจกไป แต่ในบางงานการพยาบาลผู้วิจัยเป็นผู้ติดตามขอรับคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

6. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมด เป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทและตรีจำนวน 17 และ 52 ฉบับตามลำดับ และจากพยาบาลประจำการที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทและตรีจำนวน 28 และ 268 ฉบับตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 97.59 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรี จำนวน 17 และ 49 ฉบับ และของพยาบาลประจำการที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาตรี จำนวน 26 และ 255 ฉบับตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 95.06 ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป (SPSS FOR WINDOWS) ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ความเป็นผู้คิดก้าวหน้า โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน กับความเป็นผู้คิดก้าวหน้า โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยต์ไบเซเรียล (Point biserial correlation coefficient)
4. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในสังกัดงานการพยาบาลแตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)